

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
<p>Az óra címe: TÁMAD A MARS!</p> <p>Az óra célja: Egy nagy jelentőségű médiatörténeti esemény több szempontú vizsgálatán keresztül felismertetni a médiatudatosság jelentőségét. Elgondolkodtatni a diákokat a média és valóság kapcsolatáról, a tömegkultúra működéséről</p> <p>Szerző: Jéga-Szabó Krisztina</p>		
<p>MÉDIAHATÁS</p> <p>Előadás hallgatás, jegyzetelés (2 perc)</p>	<p>Bevezető előadás (2 perc)</p> <p>A médiának hatalmában áll a valóság bizonyos módon való megmutatása és reprezentálása, sőt akár egy másik, "valószerű" világ teremtése is. A tömegműfajok kialakulásának hajnalán a rádióhallgatót egyfajta naivitás jellemezte, könnyedén elhitte, hogy amit hall, az igaz is. Erre fogtok példát látni-hallani a mai órán.</p> <p>A médiafogyasztás ekkor még gyermekcipőben járt. Az elektronikus média visszavezetett bennünket az olvasás, a nyomtatás elterjedése előtti időkbe, az azonnaliság, a „mindent egyszerre” világába. A média az értelem, a gondolkodás helyett az érzékelés közvetlensége miatt, a látás, a hallás révén alapvetően az érzelmeinkre hat, ezért is azonosítjuk könnyedén a valósággal. Ma sem biztos, hogy kritikusabbak, tudatosabbak vagyunk ezen a téren, mint a mozgóképek vagy a rádió keltette illúzióknak még könnyen hívó elődeink. Hadd hozzak egy általános példát. Ma a valóságot időnként veszélyes helynek, zord világnak gondoljuk, a televízió félelmeket keltő, veszélyeket sugalló hatással bír. Kutatások is igazolták, hogy a tévé torzítja a valóságot. Gondoljatok az influenzajárványok körül időről-időre megismétlődő pánikkeltésre, vagy arra, hogy mennyire féltetek titeket a szüleitek a külvilágtól, ahol „olyan szörnyű dolgok” történnek.</p> <p>Páros gyakorlat (2 perc)</p> <p>Félelem, harag, felháborodás, izgalom, jókedv, vidámság, kíváncsiság, általános felfokozottság, felspannoltság, szomorúság, együttérzés stb.</p>	<p>Ráhangolódási szakasz, fogalmak átismétlése:</p> <p>valóságreprezentáció - alternatív valóság</p> <p>tömegműfaj - elektronikus műfaj születése: mozgóképek, rádió, valóságillúzió</p> <p>közvetlen, szenzitív, ingerek, érzékelés, érzelmek</p> <p>tudatos médiahasználat</p> <p>Mivel lehet, hogy a korosztálynak kevés rádiós élménye van, beszélhetünk a televízió hatásáról is.</p> <p>A várható médiakritikai hangvételt ajánlatos mederben tartani, s minél többféle hatást feltérképezni.</p>
<p>1. Feladat</p> <p>Milyen hatásai vannak még a médiának, milyen érzelmeket váltanak ki belőlünk az egyes műsorok?</p> <p>Soroljatok fel legalább 4-5 példát! (2 perc)</p> <p>A diákok párban dolgoznak, majd néhányan beszámolnak az eredményeikről. (1 perc)</p>		

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
<p>VILÁGOK HARCA (5 PERC)</p> <p>1. Feladat</p> <p>Tanulmányozzátok a rádiójáték szöveggönyvét! (A diákok a rádiójáték hallgatása alatt annak szöveges változatát el is olvashatják.)</p> <p>A diákok válaszolnak a kérdésekre és jegyzeteket készítenek a füzetbe, majd a csoport egy tagja beszámol róla. (15 perc)</p> <p>1.Milyen beszédhelyzetet teremt meg a rádiójáték, ki beszél kihez?</p> <p>2.A rádiós műsorszerkezet mely elemeit találod meg a műben? Gondolj a tartalmakra, a beszélőkre, a hangnemre és a nyelvhasználatra!</p> <p>3.Foglald össze röviden az eddig kibontakozó történetet!</p> <p>4.Szerinted mi lesz a folytatás? Fogalmazd meg 4-5 mondatban!</p>	<p>Hallgassatok meg néhány percet minden idők egyik leghatásosabb rádiójátékából, amit 1938. október 30-án sugárzott a CBS (az Egyesült Államok egyik országos rádiófrekvenciájának tulajdonosa), és amit emberek milliói hittek valóságosnak. (5 perc)</p> <p>ld. a példatárban Világok harca rádiójáték word.doc</p> <p>Csoportmunka és beszámoló (15 perc)</p> <p>Vizsgáljuk meg a mű hihetőségének okait! Vajon miért keverik össze a rádióhallgatók a valósággal?</p> <p>A darab a rádiós működést utánozza, egy kitalált rádióállomás egy kitalált műsorának közvetítése zajlik, ezzel a hallgatókat a rádióhallgatói szerepükben erősíti meg. Ezzel a szerepjátékkal felhívja a figyelmet, hogy a fogyasztók a rádióból közvetített világot hajlamosak valódinak, igaznak tartani, és könnyen megfedkeznek róla, hogy amit hallanak, az egy előre megformált, megszerkesztett anyag. A hivatalos közlemény műfajának megidézése, az egyidejűség benyomását keltő híradások ráerősítenek a valóság illúziójára.</p> <p>A music and talk tipikus esete, ebbe a szerkesztési elvbe beleillik az időjárás-jelentés, a zenei közvetítések és a rövid hírek váltakozása. A bemondó figurák kommentjei, előzetes koncepciókat sugalmazó kérdései, az érdekes stúdióvendégek megszólaltatása, mind tipikus elemei a rádióműsornak. A bemondó szövegeinek hangneme, a megszólítás, a feszültségkeltés is jellemző kifejezőeszközök.</p>	<p>Jelentésteremtés</p> <p>A 3-4 fős csoportokban a munkamegosztás érvényesüljön, de minden kérdésre együtt válaszoljanak! Az utolsó feladatot is megbeszélhetik, de ebben nem érdemes konszenzusra jutni, ki-ki leírhatja a saját verzióját a füzetbe.</p> <p>Ha felmerül a diákokban a kérdés, hogy melyik történetet foglalják össze, rá lehet mutatni a szüzsé és fabula kettősségére. A cselekmény (szüzsé) részei az egyidejűség benyomását keltő híradások, amik utalásokat tartalmaznak a történet bizonyos elemeire (a fabulára). A fabulának időrendje van: szerkeszteni kell. A hagyományos (klasszikus) elbeszélés megfelel a mese hagyományainak: a szüzsé (cselekmény) időrendben bontja ki a fabulát (történetet). Ami előbb van a történetben, előbb van a szüzsében.</p> <p>A filmben például a szüzsé nem követi a fabulát: a történet magának a nézőnek kell összeraknia a fejében. Legjobb példa erre a bűnügyi film, ahol a néző azon „dolgozik”, hogy rekonstruálja az események időrendiségét, illetve oksági láncolatát. Itt is valamiféle nyomozásra van kényszerítve a néző, a rádióadással egyidejű katasztrófasztori részleteit kapja csak meg a hallgató, ebből kell összeállítania a történetet.</p>
<p>HATÁS-TÖRTÉNET (10 PERC)</p> <p>2. Feladat</p> <p>A Világok harca rádióközvetítés hatását történeti formáló szöveget tanulmányozzátok a diákok:</p> <p>Olvassátok át először némán a megkapott szöveg részt, majd saját szavaitokkal meséljétek el annak tartalmát társaitoknak!</p> <p>Írjátok ki két oszlopba a szövegből a párhuzamosságokat, melyekben érzékeltetitek a rádiójáték eseményeit, és azok hatását a külvilágra!</p>	<p>Csoportmunka, mini szakértői mozaik (10 perc)</p> <p>A történet folytatását láthatjátok a továbbiakban, az A, B,C,D betűk egyúttal az időrendet is jelzik. (ld. a szakértői mozaik mellékletet)</p> <p>A csoportok tagjai most nem azonos betűjelű szöveget kapnak, mint a nagymozaik esetében, hanem négyfélét, vagyis mindegyikből egyet-egyet.</p> <p>Közös értékelés, a transzparensnek átfutásával konklúzió levonása.</p>	<p>Érdemes nagy kartonokra, nagyméretű lapra dolgozni, esetleg különböző színű filccel, a munka utolsó két percében az elkészült kartonokat a táblára mágnesezni.</p>

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
<p>A MARS-LAKÓ ÉS A FÉLELEM A diákok jegyzetelnek (10 perc)</p>	<p>Kiegészítő tanári magyarázat (10 p) Valós és fiktív események összegabalyodnak a H. G Wells: Világok harca című klasszikus fantasztikus regényéből készült rádiójáték hatására. (ld. könyvillusztráció.jpg)</p> <p>A földönkívüliek inváziójáról beszámoló történet hatására a kontinensnyi ország számos pontján kitört a pánik, de az eset a Föld szinte minden országában az újságok címlapjára került. (ld. újságcímlap.jpg) Ne felejtjük el, H.G. Wells regénye volt az első sci-fi, amelyben a Földön kívüli világok közül a Mars-lakókról írnak. A Mars-lakó a veszélyesség és az abszolút idegen szinonimájává vált. A korabeli ábrázolások a mi korunk embere számára már megmosolyogtatóak, de akkor félelmet keltettek. (ld. marslakóképek)</p> <p>Azóta a földönkívüli és idegen lényeknek számos változata terjedt el (pl. Alien, UFO, hogy csak néhány példát említsek). A világméretű katasztrófa pedig külön témaként visszatérő kedvence az amerikai tömegfilmeknek. A marslakó-mitológia képregények, filmek könyvek, tömegkulturális termékek sorában burjánzott tovább. Íme néhány kép a sajátos humorról ezt a mítoszt újra felidéző Tim Burton Támad a Mars című alkotásából a történet fontos kellékeivel: maga a marslakó-figura és csodálatos fegyvere, a tudós figurája, aki leírja a jelenséget, az államelnök, akinek világuralmát veszélyeztetik, és végül az invázió, mint az eseménysor tetőpontja. (ld. Tim Burton-képek)</p> <p>A XX. században számos elképzelés született az emberiség jövőjéről, a technikai fejlődés is ekkor kezdett ijesztővé válni, félelmet és szorongást keltve az emberekben. A II. világháború előestéjéhez érve olyan diktatúrák állították szolgálatukba a fejlődés legújabb technológiai eredményeit és vívmányait, mint Japán vagy Hitler Németországa. Nem csoda, ha a Világok harcának pánikjelenségét a korabeli sajtó elemzői ezekhez a félelmekhez kötik. A tömegkultúra mindig tükrözi a kor emberének kérdéseit, kifejezi a kor életérzését. „A Világok harcának hatása bizonyította: a borzongó félelem hozzánk érkezett. A müncheni béke fekete felhőként fejkünk fölött függ” – írja egy publicisztikai elemző 1938 novemberében.¹</p>	<p>Összefoglalás</p>

A kor leghíresebb publicistái új hangon szóltak meg. „A Világok harcának hatása bizonyította: a borzongó félelem hozzánk érkezett. A müncheni béke fekete felhőként fejkünk fölött függ.” (Heywood Broun) <http://mek.oszk.hu/03000/03018/03018.htm>

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
<p>HÁZI FELADATOK:</p> <p>1. OLVASD EL A H.G.WELLS REGÉNYÉBŐL SZÁRMAZÓ RÉSZLETET ÉS VÁLASZOLJ AZ ALÁBBI KÉRDÉSEKRE! <i>(ld.Világok harca részlet)</i></p> <p>Milyen filmek jutnak erről az ábrázolásmódról az eszedbe, sorolj fel néhányat!</p> <p>Milyen nagy filmes műfajoknak elődje Wells alkotása?</p> <p>2. Gyűjts marslakó-ábrázolásokat!</p>		
<p>A KÉPEK, FILMEK ÉS HANGZÓ ANYAGOK FORRÁSAI:</p> <p>Welles: A világok harca, magyar változat (szinkronizált) http://youtu.be/G0ozlldZFrQ</p> <p>Kereszty András: Marslakók a Földön http://mek.oszk.hu/03000/03018/03018.htm</p> <p>Koch-Welles: Világok harca http://mek.oszk.hu/03000/03018/03018.htm</p> <p>H.G. Wells: Világok harca http://mek.oszk.hu/03000/03018/03018.htm</p>		